

ÕIGUS TEADA

AJALEHT JURISTIDELE

NR.3 (33)

NOVEMBER 1999

Seaduserikkumine võib tõeni viia

Ajalehe Äripäev poolt septembri keskel läbi viidud ajakirjanduslik eksperiment altkäemaksu võtmises Tallinna linnakohtu registri-osakonnas ajendas Eesti Ajalehtede Liitu (EALL) viima läbi ümarlauda temal "Millal ajakirjandus võib seadust rikkuda".

19.oktoobril Tallinnas toimunud ajakirjanike mõttevahetusel arutati, millal võib ajakirjandus info hankimisel seadusega vastuollu minna. Kus on piirid, millest ajakirjandus ei või üle astuda?

Ümarlauas esinesid Äripäeva eksperimendi läbiviijad, Tartu Ülikooli meedia-ettekaare õppejõud Halliki Harro, EALLi tegevdirektor Tarmu Tammerk, justiitsminister Märt Rask ja kaitsepolitsei komisar Hannes Kont.

Äripäeva peatoimetaja Igor Rõtov selgitas, et lehte ajendas pistiseeksperimenti ette võtma "sügav konflikt õiguse ja õigluse vahel". Enamik kohalviibinud 40 ajakirjanikust avaldas Äripäeva ettevõtmisele toetust. Kriitilised küsimused puudutasid seda, kuidas Äripäev end võimalike sanktsioonide eest kaitses. Nii Äripäeva kui EALLi tegi murelikuks, et süüdistus on esitatud Äripäeva ajakirjanike vastu, kuid peategelane Annika Jürgensoni polnud veel ülegi kuulatud.

Peale Äripäeva pistisevõtmise loo tõi oktoobri keskpaik veelgi ajakirjanduslikele eksperimentidele lisa: Sõnumilehe ajakirjanik Allan Alaküla teostas "topelt-

Jätkub lk 2

EALL-I TEGEVDIREKTOR TARMU TAMMERK KUULUB KA AVALIKU SÕNA NÕUKOGUSSE, MIS LAHENDAB AJAKIRJANDUSEETIKA RIKKUMISI PUUDUTAVAD KAASUSI

Usalda teises riigis omandatud kutsekvalifikatsiooni

Praegu on Riigikogu menetluses välisriigis omandatud kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse eelnõu. Eelnõud tutvustab Piret Blankin, kes on eelnõu üks autoreid. Eraldi käsitlemist leiab juristi kutsekvalifikatsiooni tunnustamine.

lk 3

Akadeemiline selts arutas õigusametnike ettevalmistamist

22. oktoobril toimus Eesti Akadeemilise Õigusteaduse Seltsi aastakoosolek, millele eelnes ettekandekoosolek temal "Õigusametnike ülikoolijärgse ettevalmistamise süsteemist", kus põhiettekande tegi Tartu Ülikooli õigusteaduskonna dekaan dotsent Jaan Ginter. Ülevaate räägitust annab Sirje Kaljumäe.

lk 6

Balti riikide kõrgemad kohtunikud pidasid Riias konverentsi

21. - 22. septembril Riias toimunud konverentsist "Balti riikide ülemkohtud - eile, täna, homme" annab ülevaate riigikohtunik Triinu Vernik.

lk 7

Kohtuinfosüsteemi hetkeolukord ja arengusuunad

Kohtute infosüsteemi ja selle probleeme tutvustab Martin Varik justiitsministeeriumi kohtute osakonna arendustalitusest.

lk 8

500 MÕTTEKAASLAST . . . AGA SINA?

12. novembril liitus Eesti Õiguskeskuse infolistiga viiesajast kasutajast. Liitu nüüd sinagi ja saad iga päev e-mailiga ülevaate õiguselus toimunud, infot pakutavatest grantidest ja seminaridest ning lisaks on sul võimalik mõtteid ja kommentaare vahetada rohkem kui 500 juristi ja juurahuvilisega.

Infolist on tasuta teenus, millega saate liituda õiguskeskuse koduleheküljel <http://www.lc.ee>

KOHTULAHENDEID

TARTU RINGKONNAKOHTU 01.06.1999 OTSUS TSIVIILASI NR II-2-108/99

Kannatanul tekib TsÜS §-s 23 lg 1 sätestatud õigus nõuda kohtu korras au teotamise lõpetamist ja/või au teotavate andmete ümberlukkamist sõltumata asjaolust, kas au teotamisega tekitatud moraalse kahju iseloom ja ulatus annavad aluse talle välja mõista rahalise kompensatsiooni või mitte.

TARTU RINGKONNAKOHTU 22.06.1999 OTSUS TSIVIILASI NR II-2-169/99

Tulenevalt PkS §-st 19 lg 2 p 1 võib kohus abikaasade ühisvara jagamisel kõrvale kalduda abikaasade osade võrdsusest, arvestades lapse või teise abikaasa tähelepanu väärivat huvi. Lapse huvi tuleb arvesse võtta ka siis, kui on vaja otsustada, milline asi või rahaliselt hinnatav õigus jätta ühele või teisele vanemale.

TARTU RINGKONNAKOHTU 25.06.1999 OTSUS TSIVIILASI NR II-2-306/99

Kuivõrd tsiviilasjas tehtud kohtuotsuse täitmise pikendamiseks või ajatamiseks, kohtotsuse täitmise viisi ja korra muutmiseks või kohtuotsuse täitmise tagamiseks tuleb, vastavalt TsKS §-le 240 lg 1 ja 2, pöörduda taotlusega otsuse teinud kohtu poole, siis ei kuulu apellatsiooni korras lahendamisele taotlused esimese astme kohtu otsuse täitmise ajatamiseks ja maksegraafiku koostamiseks.

TARTU RINGKONNAKOHTU 21.09.1999 OTSUS HALDUSASI NR II-2-125/99

Halduskohtumenetluse ei ole poole esindaja võrdsustatav isikuga, kelle suhtes tehakse kohtuotsus. Seda vaatamata asjaolule, et HKS §-is 12 on protsessiosalisteks märgitud ka kaebuse esitaja esindaja. Esindaja ei esine halduskohtumenetluses enda nimel, vaid protsessiosalise nimel. Esindatava ja esindaja vahelist lepingulist suhet eeldatakse ja kui esindatavale teatati kohtuistungil toimumise aeg, siis loetakse, et sellest on teatatud ka esindajale.

TARTU RINGKONNAKOHTU 02.09.1999 MÄÄRUS HALDUSASI NR II-2-121/99

Vastavalt HKS §-ile 9 lg 3 on halduskohtunikul õigus kaebaja palvel kaevatava õigusakti täitmine peatada. Tehingute tegemise keelamine ei ole käsitatav HKS §-is 9 lg 3 ettenähtud õigusakti täitmise peatamisena. Haldusõiguslikus vaidluses ei ole võimalik kohaldada tsiviilõiguslikke hagi tagamise abinõusid.

KOOSTAJA: TAMBET TAMPUU

TARTU RINGKONNAKOHTUS

SEADUSERIKKUMINE VÕIB TÕENI VIIA

Algus lk 1

valimise” Tallinnas ning Põhjaranniku korrespondent Erik Kalda tegi “hääleostu” eksperimendi. Mõlemad paljastasid nõrga koha süsteemis, seega pole need juhtumid käsitletavad üksikintsidentide suureks-puhumisena.

ARIPÄEVA 17. SEPTEMBRI ESILEHT JUHATAS LUGEMA SKANDAALSET ARTIKLIT, MIS SUNDIS JUSTIITSMINISTRIT LOOMA KOMISJONI ÄRIREGISTRI ERAKORRALISE REVISJONI JA REGISTRIOSEKONNA ANALÜÜSIMISEKS

Siin peitubki üks oht seaduse ja seadussetuse piirimail balansseeriva ajakirjandusliku eksperimendi juures: ta pole õigusstatud, kui tegemist on pelgalt üksikjuhtumi paljastamisega, mitte avalikkusele peavalu valmistava laia ühiskondliku kõlapinnaga probleemiga.

Ekspereimendi alustades peab ajakirjandus läbi tegema avaliku huvi testi: kas muidu oleks saanud? Kas avalikkus võitis selle läbi, et kasutati mitteotseseid erandlikke infohanke meetodeid? See piir tuleb iga kord uuesti tõmmata. Samuti peab ajakirjandus meele pidama, et eksperimendid ei tohi põhjustada kahju ega ohtu.

Korraldajad teadsid, et ümarlauale kutsutud vähesed õigussüsteemi esindajad tõstavad intrigeeriva pealkirja peale protesti. Nõnda oligi. Nii justiitsminister Märt Rask kui kaitsepolitsei komissar Hannes Kont leidsid, et vastus ümarlaua peal-

kirjale on kindlalt eitav. Mõlemad kutsusid ajakirjandust üles tihedamale koostööle õigussüsteemiga. Justiitsminister pidas Äripäeva ettevõtmist edevuseks. Samas kinnitas Rask, et kodanikuna ei mõista ta Äripäeva käitumist hukka.

19.oktoobri ümarlaua jätkuks on kavas teha jätkuüritus, arvatavalt uue aasta algul. Siis on eesmärk kutsuda kokku esindajaid kahelt poolt: ajakirjandusest ja õigussüsteemist (seekord oli ajakirjandusele lisaks vaid kaks “vastaspoole” esindajat, et nad markeeriks id omapoolset nägemust). EALLi meelest on jätkuürituse “Ajakirjanduslik eksperiment II” üks oluline teema see, kuidas mõlemad pooled mõistavad terminit “avalik huvi”. Lääneriikide kohtupraktikas on mitmeid näiteid, et avalikes huvides tehtud ajakirjandusliku eksperimendi raames seadust rikkunud ajakirjanikke ei karistata.

EALL ootab ka teisi ettepanekuid ümarlaua teemade kohta (e-post eall@netexpress.ee, tel Tallinnas 646 1005).

TARMU TAMMERK,
EESTI AJALEHTEDE LIIDU
TEGEVDIREKTOR

Samal teemal: “Eksperiment kui viimane võimalus”, Äripäev 12.10.1999

ÕIGUS TEADA

Ajaleht juristidele

Tellimine telefonil
(27) 300 481
ja Internetis:
<http://www.lc.ee>

TOIMETAJA ÜLO SHIVELT
KUJUNDAJA VEIKO LAANJÄRV

LOSSI 19, 51003 TARTU
TEL. (27) 300 460
TEL/FAX (27) 300 470
E-MAIL LC@LC.EE

ISSN 1406-3123

USALDA TEISES RIIGIS OMANDATUD KUTSEKVALIFIKATSIOONI

Hetkel on Riigikogu menetluses meie õigussüsteemi jaoks päris uus seaduseelnõu - välisriigis omandatud kutsequalifikatsiooni tunnustamise seaduse eelnõu. Arvestades, et eelnõu katab seni reguleerimata valdkonda, on mõisteta, et see tundub vahel keeruline, halva sõnastusega või liiga lakooniline ja vajab seetõttu pisut selgitamist.

Kõik elukutsed, ametikohad (ingl.k. *professions*) võib jagada laias laastus kaheks. Osale neist ei ole ette nähtud mingeid nõudeid – nende puhul ei ole oluline haridus ega erialane töökogemus ning neid välisriigis omandatud kutsequalifikatsiooni tunnustamise seaduse eelnõu (edaspidi eelnõu) ei käsitle. Teistele elukutsetele (eelnõus reguleeritud ametikoht või reguleeritud kutsetegevus) on riik aga kehtestanud kindlad nõuded, näiteks lektori ametikohal võib töötada vaid kõrgharidusega isik. Kui nõuded esitab ainult tööandja, kes võib põhimõtteliselt võtta tööle iga isiku, ei ole ametikoht/kutsetegevus reguleeritud.

Eelnõuga harmoniseeritakse Euroopa Nõukogu direktiivid 89/48/EMÜ ja 92/51/EMÜ, mida kutsutakse vastavalt esimese ja teise üldsüsteemi direktiivideks. Esimene üldsüsteem puudutab reguleeritud ametikohti, millel tegutsemiseks peab isikul olema vähemalt kõrgharidus (läbinud vähemalt kolmeaastase nominaalkestusega keskharidusejärgse õppekava), teine üldsüsteem kõiki ülejäänud reguleeritud ametikohti, millel töötamiseks on vajalik muu haridus või töökogemus.

Euroopa Liidus kehtib põhimõte, et kui isik on kvalifitseeritud töötaja ühes liikmesriigis, siis peab ta samal ajal saama töötada ka teises liikmesriigis. Probleem tekib aga siis, kui samale ametikohale esitatavad nõuded ei ole riikides ühesugused. Siin tekibki vajadus kutsequalifikatsiooni (isiku hariduse ja töökogemuse) tunnustamise järele. Kutsequalifikatsiooni tunnustamine on menetlus, mis võimaldab juurdepääsu reguleeritud ametikohale või kutsetegevusele. Mõiste "juurdepääs" on rahvusvahelise õiguse allikates tihti kasutatud ja siin kontekstis tähendab see võimalust taotleda tööalustamist või jätkamist teatud eri- või kutsealal (konkureerida tööturul). Juurdepääsu õigus ei garanteeri, et isik tööle võetakse, lõplikult otsustab selle tööandja. Kutsequalifikatsiooni

tunnustamisega hakkavad Eestis tegelema ministereeriumid, ametid ja kutseliidud.

Direktiivides (ja ka eelnõus) on sätestatud nn kompensatsioonimehhanismid, mida saab rakendada siis, kui isik ei vasta ametikoha nõuetele või on kahtlus, kas ta vastab.

Et veel paremini selgitada süsteemi Eestis töötada sooviva inimese silme läbi, toome sellise näite. Isik on töötanud N riigis 10 aastat õpetajana. Kõrgharidust tal ei ole, kuid tema päritoluriigis seda õpetaja ametikohal ei nõutagi. Isik soovib hakata töötama Eestis, kus samal ametikohal töötamiseks nõutakse kõrgharidust. Isik toob oma paberid haridusministeeriumisse, kus viiakse läbi tema kutsequalifikatsiooni tunnustamise menetlus. Positiivse tulemuse korral võib see isik konkureerida konkreetse ametikoha saamiseks. Kutsequalifikatsiooni tunnustamise mehhanismi puudumisel see võimalik ei oleks.

Oluline on märkida, et kogu tunnustamise süsteemi ei looda ainult Euroopa Liiduga ühinemise pärast. Kutsequalifikatsiooni tunnustamine on oluline ka meie oma kodanikele, kes on omandanud hariduse või töötanud välismaal. EL liikmesriikide praktika kohaselt ongi põhilised kutsequalifikatsiooni tunnustamist taotlejad oma riigi kodanikud. Seepärast kavatakse Eestis välisriigis omandatud kutsequalifikatsiooni tunnustamise seadus jõustada 1. jaanuarist 2001, mil me tõenäoliselt veel Euroopa Liidu liikmesriik ei ole.

Keda eelnõu puudutab?

Reeglina leiame reguleeritud ametikohti riigi- või kohaliku omavalitsuse teenistusest ja valdkondadest, mis on seotud inimese elu, tervise, ohutuse ja julgeolekuga. Eestis, nagu ka teistes Euroopa riikides, reguleeritakse konkreetseid ametikohti näiteks meditsiini, pedagoogika, transpordi, juura ja teistes valdkondades.

Eelnõu ei puuduta elukutseid, mida reguleerivad eridirektiivid: arst; hambaarst; õde; proviisor; ämmaemand; loomaarst; arhitekt. Sellel suvel võttis Euroopa Nõukogu vastu nn kolmanda üldsüsteemi direktiivi, mis käsitleb füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist teatud majandusvaldkondades (hotellimajandus, turism, söekaubandus, juuksuriteenused jms). Selle direktiivi põhjalikum analüüs alles käib, kuid arvatavasti Eestis nendes valdkondades tegutsemist ei ole reguleeritud.

Jätkub lk 4

UUDISED

Vabariigi President kuulutas välja Riigikogus 12. oktoobril vastu võetud Põhikooli ja gümnaasiumiseaduse § 9 muutmise seadus ja Riigikogus 13. oktoobril vastu võetud Tolliseaduse muutmise seadus. Vabariigi President kuulutas välja Riigikogu poolt 13. oktoobril vastu võetud tollitariifiseaduse muutmise seaduse, lastetoetuste seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse, Eesti Vabariigi valitsuse, Läti Vabariigi valitsuse ja Leedu Vabariigi valitsuse vahelise protokoll "Balti Kaitskollidzi ja tema isikkoosseisu staatuse kohta" ratifitseerimise seaduse; 14. oktoobril vastu võetud metsaseaduse täiendamise seaduse, Eesti Vabariigi omandireformi aluste seaduse § 18 lõike 3 muutmise seaduse; 20. oktoobril vastu võetud riigisaladuse seaduse muutmise seaduse, toote ohutuse seaduse muutmise seaduse, eesõigustatud merevõlgade ja merehüpooteekide kohta käivate määruste ühtlustamise rahvusvahelise konventsiooni denosseerimise seaduse, 21. oktoobril vastu võetud mitteleuruumide erastamise seaduse muutmise seaduse, tolliväärtuse määramise seaduse muutmise seaduse. Samuti kuulutas president Meri välja maareformi seaduse muudatused, mis annavad võimaluse taotleda teatud tingimustel maa erastamisel tasutud ettemaks tagasi. President kuulutas välja Riigikogus 26. oktoobril vastu võetud Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse §-de 31 ja 32 muutmise seadus, 27. oktoobril vastu võetud Tubakaaktsiisi seaduse muutmise ja maksumärkide seaduse kehtetuks tunnistamise seadus, Patendiseaduse muutmise seadus ja Ülalpidamiskohustustele kohaldatava õiguse 1973. aasta 2. oktoobri Haagi konventsiooniga ühinemise seadus ning Riigikogus 28. oktoobril vastu võetud Maareformi seaduse ja maareformiga seonduvate õigusaktide muutmise seaduse muutmise seadus.

Eesti ratifitseeris 27. oktoobril vangide vahetuse konventsiooni lisaprotokoll, mis võimaldab vange nende kodumaale üle anda ilma vangi nõusolekuta. Eesti alaline esindaja Euroopa Nõukogu (EN) juures suursaadik Ants Frosch andis 28. oktoobril konventsiooni lisaprotokoll ratifitseerimiskirja üle EN peasekretäri-le Walter Schwimmerile. Kohtulikult karistatud isikute üleandmise Euroopa konventsiooni lisaprotokoll näeb ette, et isikud, kes on teatud riiki saabunud praktiliselt ainult kuritegusid sooritama, kuuluvad nende nõusolekuta üleandmisele elukohariiki. Seni kehtis kord, et kui isik üleandmisega nõus ei olnud, jäi kogu asi sellel kohal ka seisma.

Riigikogu praeguse koosseisu ajal on ligi poole aasta jooksul parlamendi menetluses välja arvatud 52 eelnõu. Nende hulgas on tagasi võetud eelnõusid 34 ning tagasi lükatud eelnõusid 18. Nende hulgas on 11 Keskerakonna fraktsiooni eelnõu, 2 opositsiooni fraktsioonide koos algatatud eelnõu ja vaid üks valitsuse eelnõu.

UUDISED

31. oktooberil hakkasid kehtima tolliseaduse muudatused, mis täiendavad kehtivat seadust kauba ajutise ladustamise osas ja täpsustavad tolliameti struktuuri. Muudatused näevad ette, et ajutisel ladustamisel olevat kaupa võib hoida selleks ettenähtud laos või tolli poolt aktsepteeritud hoiukohas. Loa tolliterminaali ja hoiukoha asutamiseks annab toll Eestis registreeritud isikule. Seadusemuudatused näevad ette, et kauba ajutise ladustamise eest vastutav isik peab kauba üle arvestust pidama tollieeskirjadega ettenähtud korras. Kaup tuleb märkida arvestusse kohe, kui see saabub hoidmise kohta. Samuti täpsustavad muudatused tolliameti struktuuri, nähes ette, et amet jaguneb osakondadeks ja piirkondlikeks tolliinspektuurideks.

Riigikogu võttis 9. novembril vastu korruptsioonivastase seaduse muutmise seadus. Seadus asendab korruptsioonivastases seaduses riigiprokuröri ettenähtud kohustused riigi peaprokuröri kohustustega. Riigi peaprokuröri on kohustus esitada oma majanduslike huvide deklaratsioon Riigikogu vastavale komisjonile. Riigiprokurörid aga peavad esitama oma majanduslike huvide deklaratsioonid Prokuratuuri juhile, nagu seda teevad ka maa-, linna- ja ringkonnakohtunikud, kes samuti esitavad oma majanduslike huvide deklaratsioonid vastava kohtu esimehele. Muudatuse tegemine oli tingitud asjaolust, et uue prokuratuuriseaduse järgi sai prokuratuuri juhi uueks ametinimetuseks riigi peaprokurör senise riigiprokuröri asemel. Riigiprokuratuuri teiste prokuröride ametinimetuseks aga nähti ette riigiprokuröri.

Riigikogu võttis 10. Novembril vastu sotsiaalmaksuseaduse §-de 2 ja 6 muutmise seaduse. Seaduse eesmärgiks on anda inimestele enam võimalust töötada osalise tööajaga. Selleks kaotatakse tööandja kohustus maksta osalise tööajaga töötava ja alla miinimumpalka tasu saava põhikohaga töötaja või teenistuja pealt sotsiaalmaksu tasu arvutamise kuul kehtivalt kuupalga alamääralt. Samuti ei pea tööandjad järgmisest aastast sotsiaalmaksu maksuma alla miinimumpalka tasu saava põhikohaga teenistuja pealt lähtuvalt kuupalga alamäärast. Seadusemuudatuste kohaselt tuleb tööandjail nimetatud juhtudel maksta sotsiaalmaksu eelarveaastaks riigieelarvega kehtestatud kuumääralt, mis järgmise aasta riigieelarve eelnõu kohaselt on 700 krooni. Seadusemuudatused parandavad eelkõige nende inimeste olukorda, kelle töötasu ei ulatu kuupalga alamäärani või kes töötavad osalise tööajaga. Vastu võetud seadusemuudatused muudavad ka erijuhtudel riigi poolt sotsiaalmaksu maksmist. Kui seni maksis riik töötute või kuni kolme aastase lapsega kodus oleva ema eest sotsiaalmaksu lähtuvalt kuupalga alamäärast, siis järgmisel aastal maksab riik nende eest 700 krooni.

USALDA TEISES RIIGIS OMANDATUD KUTSEKVALIFIKATSIOONI

Algus lk 3

Tulenevalt Euroopa lepingust ei rakendata vaba liikumise põhimõtet ametikohtadel, millel on "vahetu ühendus võimuga". Reeglina on nende ametikohtade puhul nõutav riigi kodakondsus. Euroopa Liidu seadusandluses ei ole selliseid ametikohti täpselt ära määratletud, kuid kohtupraktikas on selliste ametikohtadena käsitletud politseiteenistuja, kohtuniku, diplomaadi, prokuröri jms ametikohti. Samas kõikide avalike teenistujate kohta see vabastus vaba liikumise põhimõttest ei käi. Vaidluse lahendab kohus harilikult isiku kasuks.

Milliste riikide kodanikele Eesti kutsekvalifikatsiooni tunnustamise liberaalne mehhanismi kohaldub?

Euroopa Komisjon soovib laiendada üldsüsteemide regulatsiooni ka Euroopa Liidu liikmesriikide suhtes kolmandatele riikidele. Et kogu maailma mastaabis on erinevate riikide haridussüsteemid väga erinevad ja et Eestil puuduvad andmed paljude riikide (reeglina arengumaade) haridusala seadusandluse ja nendes antava hariduse taseme kohta, ei ole otstarbekas ka liigselt laiendada nende välisriikide ringi, millest pärit isikutele eelnõus toodud väga liberaalsed süsteemid rakenduvad.

Hetkel käsitletakse eelnõus välisriigina Euroopa Liidu liikmesriiki, Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni liikmesriiki, Kõrgharidustunnistuste ja kõrgharidusele juurdepääsu võimaldavate tunnistuste Euroopa regioonis tunnustamise konventsiooni (RT II 1998, 7, 14) osalisriiki ja muud välisriiki, kellega Eesti Vabariigi valitsusel on sõlmitud haridust tõendavate lõpudokumentide tunnustamise alane kokkulepe (praegu ainult Vene Föderatsioon).

Eelnõu menetlemisel Riigikogus on tõusetunud põhiprobleemina seaduse kohaldamine Lissaboni konventsiooni osalisriikidele.

Lissaboni konventsioon on hetkel kõige rohkem riike hõlmav ja põhiline haridust tõendavate dokumentide vastastikuse tunnustamise kokkulepe, millega on ühinenud enamik EL liikmesriike, Ameerika Ühendriigid, Kanada, aga ka kahtlasema hariduse tasemega riigid nagu näiteks Aserbaidžhaan, Bulgaaria, Horvaatia, Rumeenia, Slovaki Vabariik, Sloveenia, Makedoonia. Mõned EL liikmesriigid on probleemi lahendanud kolmandatele riikidele kohaldatava eriseadusega.

ESIMISE ÜLDSÜSTEEMI SISUST

Esimene üldsüsteem on nagu naljategu võrreldes teise üldsüsteemiga, mida me seekord (õnneks) ei puuduta. Kolmanda üldsüsteemi direktiiv on aga keerulisem, kui esimesed kaks kokku. Juriste saab vaid õnnitleda, et reeglina on juristina töötamiseks nõutav kõrgharidus.

Nii esimene üldsüsteem kui ka teise üldsüsteemi kolm osa on üles ehitatud samal põhimõttel, et kui Eestis töötamiseks nõutakse kindlat kutsekvalifikatsiooni (haridust, töökogemust), siis mis saab, kui:

- a) välisriigis, kus kutsekvalifikatsioon on omandatud, on sama ametikoht reguleeritud ja taotleja saab sellel ametikohal töötada;
- b) kui välisriigis, kus kutsekvalifikatsioon on omandatud, ei ole samale ametikohale kehtestatud mingeid nõudeid.

Üldjuhul ei teki probleeme esimese variandi puhul. Teisel juhul aga esitatakse mõned lisatingimused: taotleja peab olema pärast keskhariduse omandamist läbinud vastaval kutse- või erialal vähemalt kolmeaastase õppekava välisriigi kõrgharidust andvas õppeasutuses ja vajaduse korral läbinud ametialase koolituse, lisaks sellele peab ta olema sellel ametikohal töötanud täiskohaga kaks aastat viimase kümne aasta jooksul. Iga tingimuse täitmise kohta nõutakse paberit.

Kui isiku õppeaeg on olnud rohkem kui üks aasta lühem Eestis kutsekvalifikatsiooni omandanud isikule samal ametikohal töötamiseks nõutavast õppeajast, võib riik nõuda tõendeid ka isiku töökogemuse kohta. Nõutava töökogemuse kestus ei või rohkem kui kaks korda ületada aega, mille võrra taotleja õppeaeg on olnud lühem Eestis nõutavast.

Esimese ja teise üldsüsteemi vahel on väike "sild", see tähendab, et teatud ametikohtade puhul, mis on loetletud teise üldsüsteemi direktiivi lisades (optik, hambatehnik, kapten, tüürimees jms), võib isik sellel alal teises riigis töötada ka siis, kui tal ei ole küll kõrgharidust, kuid on muu sobiv haridus.

Kui isik vastab kõikidele eelpoolnimetatud tingimustele, võib riik nõuda veel ainult sobivustesti sooritamist või kuni kolme aasta pikkuse kohanemisaja läbimist (isiku enda valikul), kui taotleja on välisriigis läbinud õppekava, mis oluliselt erineb vastava reguleeritud ametikohal töötamise eelduseks olevast

õppekavast Eestis või kui reguleeritud ametikohal töötava isiku tööülesanded Eestis on oluliselt erinevad vastavatest tööülesannetest selles välisriigis, kus taotleja kutsekvalifikatsiooni omandades. Juristide puhul võib erandina isiku valikuvabadusest ilma jätta ja nõuda temalt sobivustesti sooritamist.

JURISTI KUTSEKVALIFIKATSIOONI TUNNUSTAMISEST

Juriidilist kõrgharidust nõudev ametikoht on alati reguleeritud ametikoht. Seetõttu vajab juristi kutsekvalifikatsioon enne teises riigis töötama hakkamist pädeva organi poolt tunnustamist.

Eestis on juriidilist haridust nõudvatest reguleeritud ametikohtadest loendatud notar, advokaat, kohtunik, kohtunikuabi, õiguskantsler, prokurör. Võimalik, et neid on rohkem. Põhjalikum analüüs on hetkel käimas. Kõik need ametikohad eeldavad vähemalt kõrgharidust, seega neile kohaldatakse tunnustamise esimest üldsüsteemi. Kompensatsioonimehhanismidest kasutatakse juristide puhul enamasti sobivustesti. Sobivustestis hõlmatakse neid õiguse instituute ja õppeaineid, mis vastuvõtva riigi õppekavas on olulised, kuid mida välisriigis hariduse omandanu ei ole läbinud (eelkõige vastuvõtva riigi õigussüsteem).

Siinkohal on otstarbekas peatuda veidi juristide kutsekvalifikatsioonide tunnustamise ajalool. Tunnustamise esimese üldsüsteemi direktiiv võeti vastu 21. detsembril 1988.a. 1995.a. sügiseni oli Euroopa Liidus tunnustatud umbes 620 juristi kvalifikatsioonid, neist üle 400 Suurbritannias, vähemalt 76 Iirimaa, 55 Saksamaal ja 40 Prantsusmaal. Ligi 400 taotlejat said tunnustatud ilma, et oleksid pidanud sooritama sobivustesti. Suurem osa juristidest tulid Suurbritanniast Iirimaa või vastupidi. Sel perioodil tegi sobivustesti 340 juristi, neist 180 Suurbritannias. 214 juristi sooritas selle testi positiivselt.

Ekspertide hinnangul oli kutsekvalifikatsiooni tunnustamist taotlevate juristide arv nii väike seetõttu, et paljud liikmesriigid rakendasid direktiivi oma õigussüsteemi alles ettenähtust (kaks aastat direktiivi vastuvõtmisest) hiljem. Osalt ka seetõttu, et mitmed liikmesriigid lubasid juristidel töötada ja avada oma büroo päritoluriigi ametinimetust kasutades ka ilma tunnustamiseta. Samuti vähendas taotlusi kartus, et taotlejalt võib nõuda sobivustesti sooritamist, mis ei ole kuigi lihtne.

Et lihtsustada juristide vaba liikumist, on EL-s vastu võetud kaks advokaate puudutavat

direktiivi, mis puudutavad advokaadi teenuste osutamist ja büroo avamist teises liikmesriigis. See on aga juba teine teema.

Nagu eespool mainitud, on Eestis praegu reguleeritud umbes kuus juriidilist kõrgharidust nõudvat ametikohta. Vestlustes Justiitsministeeriumi ametnikega, on tõstatatud kaks põhilist küsimust: eesti keel ja kodakondsus.

Kahtlemata on keeleoskus praktiliseeriva juristi jaoks äärmiselt tähtis. Samas ei ole see isiku kutsekvalifikatsiooni tunnustamise juures oluline. Kui juristide tunnustamiseks pädev organ on andnud isikule loa tegutseda Eestis mõnel juriidilist haridust nõudval ametikohal, siis ei tähenda see seda, et tööandja teda veel tööle või advokatuuri juhatus teda advokatuuri liikmeks võtab. Neile jääb viimane sõna. Kuid tööle või advokatuuri liikmeks võtmiseks ei saa keelduda kutsekvalifikatsiooni (hariduse, vajaliku töökogemuse) mittevastavuse tõttu. Mõnes valdkonnas saab jurist väga hästi hakkama ka eesti keelt oskamata.

Mitmed ametikohad Eestis on sõltuvuses kodakondsusest. Kahtlemata on see mõne ametikoha puhul vajalik (kohtunik, õiguskantsler jms), mõne puhul aga problemaatiline. Kodakondsuse nõuet põhjendatakse tavaliselt vajadusega tagada riigivõimule lojaalne töötaja. Küsitav on, kas kodakondsus ja lojaalsus riigile on ikka mõisted, mis alati koos käivad. Kodakondsuse nõue on loomulik ametikohtade puhul, mille puhul tehakse otsused riigi nimel või on seotud julgeolekuga. Euroopa Liidus on küsimus jäetud igakordseks otsustamiseks kohtule.

Eesti on üles ehitamas uut süsteemi, mille vajadus on paljudele võibolla mõistmatu. Eesti tööandja soovib ise hinnata, kas ta konkreetset inimest tahab, ning keelduda oma otsust põhjendamata. Kutsekvalifikatsiooni tunnustamise süsteem rajatakse isikute vaba liikumise toetamiseks ning seetõttu ei teki konkreetse isiku poolt mingeid probleeme, kui ta tööle võetakse. Kui aga tööandja keeldub kutsekvalifikatsiooni mittevastavuse põhjusel, peab ta arvestama kohtuotsusega, mis pea alati jätab sellises küsimuses õiguse inimesele, kes oli teises riigis samal alal spetsialist, kuid kelle kutsekvalifikatsiooni tööandja ei usaldanud.

PIRET BLANKIN

ÜKS EELNÕU AUTORITEST

Artiklis on kasutatud Euroopa Komisjoni raportit Europarlamendile (1995).

UUDISED

Riigikogu võttis 11. novembril vastu pärimisseaduse muutmise seaduse. Sellega jäetakse pärimisasjade lahendamine notarite pädevusse. Seadust täiendatakse paragrahviga, mis sätestab pärimistunnistuse väljastamise korra. Seadusemuudatus pikendab tähtajatult olemasolevat korda, kus pärimistoimingutega tegelevad notarid. Järgmisest aastast pidanuks esialgsete kavade kohaselt pärimistoimingud minema kohtute pädevusse. Seadusemuudatused näevad ette, et notar väljastab koduse testamendi esitajale testamendi hoiule võtmise kohta dokumendi, millele kirjutavad alla testamendi esitaja ja notar. Kehtivat seadust täiendati ka pärimistunnistuse kohta käivaga, nähes ette, et pärija või annakusaaja nõudel väljastab notar pärimistunnistuse pärandi vastu võtnud pärijale või annakusaajale. Notar väljastab pärimistunnistuse, kui isiku pärimisõigus ja selle ulatus on piisavalt tõendatud.

Valitsus otsustas 19. oktoobril heaks kiita Eesti Vabariigi kohtute arvu ja nende koosseisude ning maa- ja linnakohtute kohtukaasistujate arvu kindlaksmääramise seaduse muutmise seaduse eelnõu. Seaduseelnõu algatamine on tingitud kavatsusest ühendada 1. detsembrist 1999 Sillamäe Linnakohus ja Ida-Virumaa Maakohus. Samuti soovitakse ühendada Tartus ja Pärnus maa- ja linnakohus. Kavas on alustada ka halduskohtute organisatsiooni reformi, mille tulemusel aastast 2001 peaks Eestis olema neli päärkondlikku esimese astme halduskohut (Tallinnas, Tartus, Pärnus ja Jõhvis) kokku 27 halduskohtunikuga. Halduskohtunike kohad maa- ja linnakohtute juures kaotatakse, mille tulemusel esimese instantsi halduskohtunike arv väheneb seniselt 37-lt 27-ni.

Valitsus eraldas justitsministeeriumile investeringukulude osaliseks katmiseks 4,433 miljonit krooni. Sellest summast on 1,5 miljonit krooni mõeldud Tartu justiitshoone ehituseks, 700 000 krooni Tartu vangla ehituseks, üks miljon Kohtla-Järve linnakohtu hoone kapitaalremondiks ja 1,233 miljonit krooni Ida-Viru maakohu hoone kapitaalremondiks.

Valitsus otsustas 2. novembril saata Riigikogule politseiteenistuse seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille kohaselt muutub kehtetuks säte, mis keelab politseinikel teenistusest lahkumisel kolme aasta jooksul asuda tööle turvafirmadesse. Politseiteenistuse seadus sätestab praegu, et politseiametnik ei või kolme aasta jooksul pärast politseiteenistusest lahkumist töötada turvateenuseid osutatavates eraõiguslikes juriidilistes isikutes. Selleks, et tagada siseministeeriumis kavandatava reformi tulemusel koondatavatele politseinikele töö eraturvafirmades, teeb valitsus ettepaneku tunnistada kehtetuks politseiteenistuse seaduse kõnesolev paragrahv.

UUDISED

Valitsus kehtestas 9. novembril määrusega töötervishoiu ja tööohutuse nõuded ehituses, et tagada senisest rangemate abinõudega ehituse alal töötavate inimeste elu ja tervis. Töötervishoiu ja tööohutuse nõudeid kohaldatakse maa peal, maa all või vees teostatavatel ehitustöödel, samuti mullatöödel, ehitusremondi- ja hooldustöödel, renoveerimisel, valmisdetailide monteerimis-demonteerimistöödel ning lammutus- ja planeerimistöödel. Määrus kohustab ehituse tellijat eelnevalt teatama ehitustööde alustamisest lisaks kohalikule omavalitsusele ka tööinspektsiooni kohalikule asutusele. Tellija peab tagama, et ehituse projekteerimisel ja tehnilisel planeerimisel võetaks arvesse ja esitataks projekteerija poolt kirjalikult kõik abinõud, mida on vaja rakendada ehitustööde igas etapis töötajate töötervishoiu ja tööohutuse ning keskkonnakaitse tagamiseks. Eestis juhtub ehitustel enim surmaga lõppenud tööõnnetusi. Mullu sai ehitustel surma 11 ja raske tervisekahjustuse 45 inimest. Kokku hukkus mullu tööpostil 43 inimest ja raske tervisekahjustuse sai 281 inimest.

Riigi peaprokurör Raivo Sepp osales 28.-29. oktoobril euroõiguse (EUROJUSTICE) konverentsil Prantsusmaal Rouenis, kus Euroopa riikide peaprokurörid arutasid Euroopa juriidilise võrgu loomist. Euroopa juriidiline võrk on mõeldud lihtsustamaks õiguslast koostööd ja abi raskete kuritegude puhul. Peaprokuröride konverentsi peateemaks oli juriidilise koostöö parandamine organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses. Konverentsil räägiti organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse meetoditest erinevates riikides, tutvusti Euroopa Liidu liikmesriikide kogemusi ohvrite arvestamisel kriminaalprotsessis. Samuti kõneldi arvuti kuritegevusest ja rahapesu tõkestamisest. Konverentsil osalesid 23 riigi peaprokurörid. Esimest korda kutsuti konverentsist osa võtma ka Euroopa Liidu kandidaatriikide peaprokurörid.

Eesti ja Venemaa vaheline haridust ja akadeemilisi kraade tõendavate dokumentide tunnustamise ja ekvivalentsuse kokkulepe ei anna alust NSV Liidus välja antud ülikooli-diplomite võrdsustamisele magistrakraadiga, teatas haridusministeerium. Haridusministeerium tellis seoses ajakirjanduses ilmunud artiklitega, milles nõukogudeaegsete diplomite omanikke õnnitletakse nimetatud kokkuleppele viidates magistrakraadi puhul, kokkuleppele ekspertiisi Õigusinstituudi rahvusvahelise õiguse professorilt Heiki Lindperelt ja palus tõlgendust välisministeeriumilt. Haridusministeeriumi teatel ei laiene Eesti-Vene kokkulepe NSV Liidus väljastatud diplomitele, kuna pooled ei ole kokkuleppes reguleerinud suhtumist ei NSV Liidu ega ENSV poolt välja antud haridust ja akadeemilisi kraade tõendavate dokumentide suhtes.

AKADEEMILINE SELTS ARUTAS ÕIGUSAMETNIKE ETTEVALMISTAMIST

22. oktoobril toimus Eesti Akadeemilise Õigusteaduse Seltsi aastakoosolek, millele eelnes ettekandekoosolek teemal "Õigusametnike ülikoolijärgse ettevalmistamise süsteemist", kus põhiettekanade tegi Tartu Ülikooli õigusteaduskonna dekaan dotsent Jaan Ginter.

Dotsent Jaan Ginter käsitles oma ettekandes Tartu Ülikooli õigusteaduskonna lõpetanud juristi võimalusi leida praeguses situatsioonis õigusametnikuna tööd. Dotsent Ginter tõstis esile praeguse süsteemi puudusi ja tutvustas erinevate riikide õigusametnike ettevalmistamise mudeleid, esitades seejuures oma nägemuse olemasoleva süsteemi ümberkujundamiseks Eestis.

Lühemate sõnavõtudega esinesid advokaatide esindajana professor Paul Varul, riigikohtunik professor Eerik Kergandberg, professor Heiki Pisuke Õigusinstituudist ning Õigusametnike õppeteenistuse seaduse eelnõu üks autoritest, praegune Tallinna Prokuratuuri vanemprokurör Margus Kurm. Neist esinemistest kui ka repliigi korras avaldatud arvamustest jäi kõlama, et sedavõrd põhimõtetlike ja laia juristide hulka puudutavate küsimuste otsustamisel peaks toimuma laiapõhjaline diskussioon võimalikult varases staadiumis. Mudeli kokkuleppimisel peaks arvestama nii finantseerimise aspekti, prognoositavat situatsiooni juristide tööjõuturul kui ka väikesele riigile jälgast ja suletud karjäärisüsteemist tekkida võivaid ohtusid.

Eelnõu näol on igal juhul tegemist eeltööga diskussiooni käivitamiseks, mille tulemus peaks olema Eesti suurusele riigile optimaalse ülikoolijärgse õppe ning eksamineerimise süsteemi loomine. Milline saab olema kestus ja milline teoreetilise ning praktilise õpetamise suhe, kes korraldab ja eksamineerib, kas ettevalmistus peab olema diferentseeritud erialade kaupa või unifitseeritud – nende ja paljude teiste sisuliste ning vormiliste küsimuste otsustamine on veel ees. Muuhulgas vajaks selgitust, kas kohtunikke, prokuröre, notareid ja advokaate koos võib ikka nimetada õigusametnikeks.

Ettekandekoosoleku järel peeti seltsi aastakoosolek. Aruande seltsis esimesel tegevusperioodil toimunud esitasid juhatuse esimees professor Inge-Maret Orgo ja Tallinna sektsiooni poolt Piret Blankin.

Traditsiooniliselt kinnitati aasta- ning revisjonikomisjoni aruanne ja tegevusplaan 1999./2000. aastaks. Nagu varasematel aastatel, kavatakse jätkata ettekandekoosolekute traditsiooni nii Tallinnas kui ka Tartus. Kavas on jätkata tegevust Juristide Ühenduste Nõukojas ja koostööd teiste erialaühendustega, sealhulgas mitte ainult juristidega. Senine koostöö on EAÕS-i kokku viinud juba arstide ja bioloogidega. 1999.a. alguses ilmus trükist seltsi aasta- raamat, mis hõlmab kolme tegevusaastat – 1996-1998. Seltsil on kavas tulevikus oma tegemisi tutvustada ka interneti vahendusel.

Eialgu oli plaanis seltsi aastakoosolekul välja kuulutada ka Eesti Akadeemilise Õigusteaduse Seltsi ja Eesti Juristide Liidu poolt korraldatud üliõpilastööde konkursi võitjad. Kahjuks ei saadud seda teha, sest võistlustööde tähtaega pikendati 1. novembrini ja auhinnaasaajad tehakse teatavaks seltsi ettekandekoosolekul, mis toimub Tartus 19.jaanuaril 2000.

"Õigus Teada" lugejate jaoks on käesolevas numbris tutvumiseks esitatud tegevusperioodi 1999/2000 ettekandekoosolekute kavad. Seltsi ettekandekoosolekud toimuvad Tartus Eesti Õiguskeskuse konverentsisaalis (Tartu, Lossi 19) algusega kell 16.00 ning Tallinnas Rahvusraamatukogus. Täpsemalt informeeritakse Tartu üritustest Tartu Postimehes ning Eesti Õiguskeskuse infolisti kaudu, Tallinna üritustest Eesti Päevalehe vahendusel. Ettekandekoosolekutele on oodatud nii seltsi liikmed kui ka teised huvilised.

Teadmiseks neile, kes soovivad astuda EAÕS- tegev- või üliõpilaskliimiks: sisseastumisavaldus palun saata seltsi juhatusele aadressil Lossi 17, 50093 Tartu. Palume lisada ka lühikese enesetutvustuse.

SIRJE KALJUMÄE
EAÕS SEKRETÄR

EESTI AKADEEMILISE ÕIGUSTEADUSE SELTSI 1999/2000 TEGEVUSAASTA ETTEKANDEKOOSOLEKUTE TEMAATILINE PLAAN

TARTUS

17. november 1999

Arsti tsiviilõiguslik vastutus -II

Ettekandja: Irene Kull, TÜ eraõiguse instituudi lektor

19. jaanuar 2000

Eraelu kaitse Eestis ja Euroopas

Ettekandja: Uno Lõhmus, Riigikohtu esimees

16. veebruar 2000

Ombudsmani põhiülesanded ja nende realiseerimine

Ettekandja: Erik-Juhan Truuväli, Õiguskantsler

15. märts 2000

Haldusreformi efektiivsuse küsimusi

Ettekandja: Ülle Anton, Justiitsministeeriumi avaliku õiguse osakonna juhataja

19. aprill 2000

Kosovo konflikt ja rahvusvaheline õigus

Ettekandja: Tõnu Pöder, Tartu Ülikooli avaliku õiguse instituudi õppeülesande täitja

17. mai 2000

Laste väärkohtlemine arsti ja psühholoogi pilgu läbi

Ettekandja: Ruth Soonets, Tartu Laste Tugikeskuse juhataja

20. juuni 2000

Eesti Assotsiatsioonileping Euroopa Liiduga - juriidilised, majanduslikud ja konstitutsioonilised aspektid

Ettekandja: Julia Laffranque, Justiitsministeeriumi Euroopa Liidu õiguse talituse juhataja

20. september 2000

Halduskohtumenetluse aktuaalseid probleeme

Ettekandja: Ivo Pilving, Riigikohtu konsultant

20. oktoober 2000

EAÕS-i aastakoosolek

TALLINNAS

25. november 1999

Eestile aktuaalseid probleeme rahvusvahelises mereõiguses

Ettekandja: Heiki Lindpere, Õigusinstituudi rahvusvahelise õiguse õppetooli juhataja, professor

27. jaanuar 2000

Eesti Assotsiatsioonileping Euroopa Liiduga - juriidilised, majanduslikud ja konstitutsioonilised aspektid

Ettekandja: Julia Laffranque, Justiitsministeeriumi Euroopa Liidu õiguse talituse juhataja

17. veebruar 2000

Pärimislepingust

30. märts 2000

Ombudsmani põhiülesanded ja nende realiseerimine

Ettekandja: Erik-Juhan Truuväli, Õiguskantsler

27. aprill 2000

Lepingute rollist riigi funktsioonide täitmisel

Ettekandja: Margus Kingisepp, Õigusinstituudi eraõiguse osakonna juhataja, dotsent

25. mai 2000

Täitemenetlusest

28. september 2000

Tahe tsiviilsuhte tekkimise alusena

Ettekandja: Valdo Lips, Õigusinstituudi eraõiguse osakonna magistrant

26. oktoober 2000

Vabaabielluga seonduvad probleemid

BALTI KÕRGEMAD KOHTUNIKUD PIDASID KONVERENTSI RIIAS

21. - 22. septembril toimus Riias Balti riikide kõrgemate kohtute kohtunike konverents teemal "Balti riikide ülemkohtud – eile, täna, homme", mille korraldas Euroopa nõukogu koostöös Läti Ülemkohtu ja Läti Õiguskoolituse Keskusega ürituste raames demokraatliku stabiilsuse arendamiseks ja konsolideerumiseks.

Läti Ülemkohtu esimees ning Eesti ja Leedu Ülemkohtu tsiviilkolleegiumide esimehed juhatasid konverentsi sisse teemaga kohtureformi tulemustest: kõrgemate kohtute arengust pärast iseseisvumist, struktuuri muutustest, koolitusest ja kvalifikatsioonist ning kõrgemate kohtute finantseerimisest. Kuuldud teemal diskuteeris Poola Ülemkohtu kohtunik MEDEL-i asepresident proua Teresa Romer. Konverents jätkus seadusandluse arengu ja praktilise rakendamise teemal, mille sisuks oli kõrgema kohtu roll õigusaktide kujundamisel ja uute seaduste

tõlgendamisel. Diskussiooni juhatas Hollandi Ülemkohtu kohtunik härra Geert Corstens. Samal päeval räägiti veel ülemkohtu rollist madalama astme kohtunike kvalifikatsiooni tõstmisel. Selleks tuleks avaldada enam publikatsioone ja koolitada kohtunikke. Ettekandeid kommenteeris Sloveenia Ülemkohtu kohtunik härra Dušan Ogrizek.

Teisel konverentsipäeval oli arutluse all kõrgema kohtu roll iseseisva kohtusüsteemi osana. Arutleti kõrgema kohtu, riigi seadusandliku ja täitevvõimu suhete üle meediaga. Teematikat kommenteeris Austria Ülemkohtu kohtunikult Rahvusvahelise Kohtunike Ühingu asepresidendilt härra Ernst Markelilt.

Konverents oli sisutihed ja hästi korraldatud. Suurepärased tõlgid andsid kõigile osavõtjatele võimaluse emakeeles esineda ja kuulajatel sellest ka adekvaatselt aru saada.

Kui sõnaga konverentsi haarata, siis on Balti riikide kõrgemate kohtute areng olnud mõneti erinev, kuid õiguspõhimõtetest johtu-

valt on probleemid kõigil peaaegu samad. Ikka on probleemiks minevikust võetud seadused (Läti), mis ei taha hästi sobida praegusesse aega, ent uute seaduste tegemiseks (Leedu) napib jõudu. Samas osutuvad teiste maade seadused tõlgituna ja kohandatuna (Eesti) tulevikuks seadusteks, milleni peab tänase inimese õigusteadvus alles arenema.

Konverentsi pikad sõnavõttud jätsid võimaluse kommentaarideks ja nappideks diskussioonideks. Konverentsist osavõtjad pidasid vajalikuks korraldada ka edaspidiseid selliseid kohtumisi, et olla kursis Balti riikide ülemkohtute arengutega, uueneva seadusandlusega ja kohtute ning täitevvõimu, aga ka kohtute ja meedia suhtlemisviisidega. Samuti kohtunike jätkuva koolitusega.

TRIINU VERNIK

RIIGIKOHTU TSIVILKOLLEEGIUMI KOHTUNIK

KOHTUINFOSÜSTEEMI HETKEOLUKORD JA ARENGUSUUNAD

Igasuguse infosüsteemi üheks alustalaks on toimiv infotehnoloogiline infrastruktuur - arvutid ning neid ühendavad arvuti-võrgud. Infrastruktuuri eesmärgiks on tagada võimalused info töötlemiseks ja edastamiseks kõikidele infotööd tegevatele töötajatele.

Infrastruktuuri loomisega on Justiitsministeeriumi infosüsteemide osakond tegelenud alates 1994. aastast. Viie aasta jooksul on kohtutes ning ka mujal ministeeriumi haldusalas pandud hea alus erinevate infosüsteemide loomiseks. Oma osa on selles töös olnud ka välisabil. Enne viimast Phare hanget oli I ja II astme kohtutes 566 töökohaarvutit, mis katsid umbes kolmveerandi vajadustest. Hanke raames on kohtutesse jõudnud veel 91 arvutit (kokku seega 657) ning nüüd peaks olema arvutitega varustatud ligi 90% töötajatest.

Arvutivõrkude osas on samuti palju ära tehtud ning igas kohtus on olemas kohtvõrk ning püsühendus Internetiga, mis peaksid võimaldama kohtutel sujuvalt omavahel ja Justiitsministeeriumiga ühenduses olla ning kasutada töös ka Interneti avaraid võimalusi.

Seega rääkides kohtuinfosüsteemist, võib öelda, et infrastruktuuriline baas selle loomiseks on olemas. Kuid nagu kogemus on näidanud, ei piisa üksnes sellest, et luua toimiv infosüsteem. Märksa töömahukamaks ning keerukamaks ülesandeks on selliste rakenduste loomine, mis infrastruktuuri võimalusi ära kasutaksid ning tooksid kaasa reaalseid samme kohtute töö lihtsamaks, kiiremaks ja kvaliteetsemaks muutmisel.

Rääkides kohtutes kasutusel olevast tarkvarast, peaks esmalt rääkima standardsest kontoritarkvarast, s.h. *MS Office* ning Interneti- ja elektronpostirakendused, mida kasutatakse kogu Justiitsministeeriumi haldusalas. *Office*'i puhul on probleemiks kasutajate koolitus.

Tekstitöötlusprogrammides on üleminek uuematele programmiversioonidele toonud kaasa probleeme kokkusobivusega. Mõistlikum oleks keskenduda olemasoleva tarkvara kasulike omaduste õppimisele ja õpetamisele, kuna uuendused standardtarkvaras on harva sellised, millest kohtutele tulu tõuseb. Vähe kasutatakse programmi *Microsoft Outlook*, mille abil on näiteks Viljandi Maakohtus küllaltki ülevahtlikult korraldatud kohtusaalide istungiteks reserveerimine. Nimetatud kohtus on just standardtarkvara põhjal töötatud välja mitmeid lahendusi töö lihtsustamiseks, millest vähemalt istungite planeerimise osa peaks olema kergelt ülevõetav ka teistes kohtutes.

TÖÖTAVAT JA ÜHTSET KOHTUINFOSÜSTEEMI EI OLE JUSTIITSMINISTEERIUM SUUTNUD SIANI LUUA

Samuti võiks ulatuslikum olla arvutite kasutamine sidepidamiseks, kasutades elektronposti ja teadetahvleid. **Elektronpost peaks olema mugav vahend konkreetsete töös tekkivate probleemide, lahenduste ja muu informatsiooni kiireks edastamiseks kohtute ja ministeeriumi vahel. Samas ei ole e-posti regulaarne kasutamine veel kõikjal juurdunud.** Vähe kasutatakse ka Justiitsministeeriumi Intranetis (*sise.just.ee*) asuvaid teadetahvleid, mis on sobivaks foorumiks ja küsimuste tõstatamiseks. Selle suhtlusvahendi on peamiselt omaks võtnud infosüsteemide tehnilise küljega tegelevad töötajad ning kohtute arvutiinsenerid.

Vaatamata sellele, et standardtarkvaras on veel palju kasutamata võimalusi, on selge, et kohtu kogu infotööd ei ole selle põhjal lahendada võimalik. Selleks, et arvuti ei jääks pelgalt kirjutusmasinaks, on vajalik infosüsteem, mis oleks suunatud just kohtute töö paremale korraldamisele, rutiinsete ülesannete automaatsele sooritamisele, info kogumisele, kättesaadavaks tegemisele ja maksimaalsele taaskasutamisele. Ka nende eesmärkide saavutamiseks on Justiitsministeerium käivitanud alates 1994. aastast mitmeid projekte, kuid erinevatel põhjustel ei ole siin edu saavutatud. Probleeme on põhjustanud menetluse keerukus, erinevused töökorralduses eri kohtute vahel, võibolla ka kohtute keskmisest suurem konservatiivsus, samuti ka ministeeriumipoolsete inimressursside vähesus. Piisavalt süstemaatiliselt ei ole toetatud ka kohtute vajadustele ja ettepanekutele, mis kokkuvõttes on põhjustanud tarkvara infotehnoloogia- ja ministeeriumikesksuse, vastandina lõppkasutajatele - kohtutele - orienteeritusele.

Halvimas seisus praegu kasutusel olevast tarkvarast on kohtulahendite register (KLR). Selline seis on põhjustatud KLRi

nõrgast tehnilisest lahendusest ning vastandlikest eesmärkidest tema loomisel. Üks algne eesmärk oli kõigi kohtulahendite kogumine, eesmärgiga siduda need teiste registritega, mille sisu kohtulahendid muuta võivad. Samas ei arvestatud sellega, et nimetatud registrid vajavad just andmeid, mida aga lahendi tekstist pole praktiliselt võimalik ilma käsitööta välja võtta. Kohtupraktikaga tutvumise seisukohalt oli aga lahendite ring liiga suur (mitmesugused määru- sed, samuti on üksnes kohtupraktikast ülevaate saamiseks kaheldav I astme kohtute lahendite kogumine), ka polnud piisavalt mõeldud lahendite otsimisele näiteks märksõnade või annotatsioonide abil. Registrik oli jõustumata I astme lahendeid ning eri astmete lahendid samas asjas polnud omavahel seotud. Lahendamata oli ka isikuandmete küsimus. See tegi registrite toetumise kohtuniku jaoks väga kaheldavaks ning põhjustas lõpuks selle, et KLR ei täitnud ühtegi talle seatud eesmärkidest.

Olukorra parandamiseks on Justiitsministeeriumil ja Riigikohtul olnud kontakte spetsialistide tasandil, et kaaluda võimalust viia ringkonnakohtute lahendid Riigikohtu olemasolevasse süsteemi, seotuna Riigikohtu lahenditega, kuna II astme lahendid pakuvad suuremat õiguslikku huvi kui I astme lahendid ja katavad ehk suuremat hulka õiguslikke küsimusi kui Riigikohtu lahendid, olles seega kohtupraktika analüüsimisel ja suunamisel suure tähtsusega. Esimese astme lahendeid pole kavas praegu samasse süsteemi lisada, kuid olemasolev andmekogu peaks säilima ning esimese astme lahendeid kogutakse ilmselt kohalikul tasandil edasi kohtute enda tarbeks ning võib-olla tulevikus ka üldkättesaadavasse registrisse lisamiseks.

Paremas seisus on kohtute statistika-tarkvara KStat. Tarkvara on kõikides kohtutes olemas ning suuremas osas kohtutest sisestatakse sinna kõik kohtuasjad. Probleeme on vaid istungiaegade sisestamisega, kuna see info ei jõua kantseleisse, kus KStat kasutusel on. Paraku ei täida ka see tarkvara üht oma põhifunktsiooni, milleks on statistiliste aruannete koostamine, mis tähendab ulatuslikku dubleerivat tööd kohtutes. Aruannete koostamine on ministeeriumis võimalik osalise käsitööga, kuna vastav tarkvara osutus töö- kõlbatuks. Selle probleemi lahendamine ning KStatis olevate vigade parandamine ning täienduste tegemine on kavas tuleval aastal. Siis peaks olema võimalik vähemalt osas kohtutest dubleeriv töö lõpetada. Ka KStati puhul oleks suuremat rõhku vaja panna kohtute vajadustele,

et tagada andmete sisestamine, kuna andmebaasina, mida on lihtne teiste süsteemidega siduda, on KStat heaks aluseks igasugusele tulevasele infosüsteemile.

Kuna senine spetsiaaltarkvara pole kohtutes kuigi edukalt rakendunud ning on suunatud rohkem I astme kohtutele, on II astme kohtud olnud sunnitud enda tarvis ise lahendusi välja töötama. Siinkohal on silma paistnud **Tartu Ringkonnakohtus**. Seal loodud süsteem võimaldab asju registreerida, kohtunike vahel jagada, kohtukutseid saata ning lõpuks ka lahendid andmebaasi suunata ning Internetis kättesaadavaks teha (www.tarturk.just.ee). Tartus loodud süsteem on kasutusel ka Tallinna Ringkonnakohtus.

Et tagada kohtuinfosüsteemi edasine areng ning seniste probleemide ületamine on Justiitsministeeriumisse tööle võetud **projektjuht** ning taastamisel on projektorganisatsioon kohtute esindajate osalusel. See on eelduseks kohtuinfosüsteemi tarkvaraprojektide edukaks algatamiseks ning tulemuslikuks juhtimiseks. Toimub ettevalmistav töö selleks, et tellida kaardistus kohtutes toimuva töö analüüsimiseks, et leida need tööülesanded, mida on võimalik tagajärjekalt infotehnoloogia abil hõlbustada - etapp, mis on seniste projektide puhul unarusse jäänud, mistõttu projektid on nii mahult kui keerukuselt ületanud tarnija ja ministeeriumi ressursse. Oluline osa kaardistusest on ka sidussüsteemide analüüs eesmärgiga tagada andmete jõudmine kohtusse ning nende väljumine sealt elektrooniliselt, et vähendada vajadust kohtutes andmeid sisestada ja paberdokumente koostada.

Kokkuvõtvalt võib tõdeda, et olemasolevate vahendite maksimaalseks kasutamiseks oleks vaja suuremat huvi ja teadlikkust kohtute töötajate poolt. Justiitsministeerium omakorda analüüsib kriitiliselt senitehtut ja püüab järgnevat projekte edukamalt läbi viia. Siinkohal on oluline ka tagasiside tarkvara kasutajatelt ning nende abi kaardistuse koostamisel, mille tulemusena peaks valmima süsteem, millest neile tegelikku ja tõhusat abi oleks.

MARTIN VARIK

**JUSTIITSMINISTEERIUMI KOHTUTE
OSAKONNA KOHTUTE ARENDUSTALITUSE
PEASPETSIALIST**

ÕIGUSINFORMISTIDE TREENINGKURSUS BUDAPESTIS

Septembri lõpus korraldasid Kesk-Euroopa Ülikool ja COLPI (Constitutional and Legislative Policy Institute) Budapestis nädalase praktilise kursuse koolitamaks õigusraamatukogude infotöötajaid.

Üritus oli mitmest aspektist kasutoov-avanesid uued võimalused info leidmiseks ja kättesaamiseks tänu kursusel saadud kontaktidele; teisalt avardasid kindlasti teadmised info leiukohtade ja otsivõimaluste kohta Internetis.

Mõnda kasulikku said sellest nii mõnedki Eesti juristid, kuna pärast kursuse lõppu võimaldati neile nädal aega vaba juurdepääs andmebaasile Lexis-Nexis. Õiguskeskuse infolisti kaudu andsime sellest võimalusest juristkonnale ka teada. Päringuid tuli ootamatult nii palju, et kahjuks neile kõigile vastust saata ei jõudnud, pealegi vajasisid paljud väga üldised päringud täpsustamist. Sellest hoolimata sai päris suur hulk rahvast teada, mis laadi infot ja millisel hulgal Lexis-Nexisest võib leida. Kuigi tasuta infootsingu võimalust meile enam ei pakuta, on tänu kontaktidele Lexis-Nexise infole piiratumas mahus juurdepääs ka edaspidi võimalik.

Oma panuse õigusinfo levikuks andis ka kirjastus KLUWER LAW INTERNATIONAL, kes andis võimaluse kuni selle aasta lõpuni osta kõiki oma kirjastuse väljaandeid 20%-lise hinnasoodustusega.

Kui põhijoontes ollakse kursis sellega, kust ja millist infot võib läänemaalimas leida, siis endiste idabloki maade kohta on teadmised endiselt lünklikud. Kahjuks ei suutnud ka see seminar seda lünka täita, sest üldkättesaadavat õigusinfokanalit nende puhul sageli veel ei eksisteeri. Siin aitavadki ainult isiklikud kontaktid raamatukogude ja vastloodud infokeskustega, kes on konkreetsetele päringutele lubanud meeeldi vastata.

Tasuta õigusinfot Internetis on Eesti kohta küllalt palju, Kuna see on valdavalt eesti keeles, siis selle ressursi vastu üldisemat huvi loomulikult ei ole. Väga paljud olid siiski üllatunud, kui leidsid meie õigustõlkekeskuse koduleheküljelt nii rikkaliku valiku inglise keelde tõlgitud eesti õigusakte, siin polnud küll teistel väikeriikidel midagi taolist välja panna. On tõepoolest rõõmustav olla info kättesaadavaks tegemisel esirinnas, kuid õigupoolest oleks meie juristidele veelgi olulisem saada juurdepääs teiste riikide kohta käivale teabele. Kontaktid infokeskuste vahel on jätkuvalt olulised, varem oli neid tarvis info piiratud leviku ja halva kättesaadavuse tõttu, praegu muutub see oluliseks järjest kasvavas teabemahus orienteerumise vaatevinklist.

KART MIIL

**EESTI ÕIGUSKESKUSE RAAMATUKOGU
JUHATAJA**

SEMINAR TOIMUS KESK EUROOPA ÜLIKOOI RAAMATUKOGUS, KUS ON LOODUD JURISTIDELE EESKÜJULIKUD TINGIMUSED INDIVIDUAALSEKS TÖÖKS JA INFO OTSIMISEKS

KOOLITUSÜRITUSED

KOHTUNIKE JA PROKURÖRIDE KOOLITUSPROGRAMM

NOVEMBER

DETSEMBER

INIMÕIGUSED JA KOHTUD 24.-25. NOVEMBER TARTU

Eesti ja Soome justiitsministeeriumid koostöös Eesti Õiguskeskusega

Teemad: Euroopa Inimõiguste Konventsioon ja selle aktuaalsus, mõju kohtuprotsessile, tõlgendamise põhimõtted; Euroopa Liit ja inimõigused; inimõigused Euroopa Kohtu Protssis; Euroopa Inimõiguste Kohtu otsused õigusallikatenä.

Sihtgrupp: kohtunikud

ALAEALINE

KRIMINAALPROTSESSIS 30. NOV. - 1. DETS. TALLINN

septembrikuu seminari jätk

1. päev:

Mis mõjutab lapse käitumist ja vastuseid kohtus tunnistajana, kannatanuna ja kohtualusena, laps lahutusmenetluses, lapse suhted lahusoleva vanemaga, raputatud imik ja *Munchausen by proxy*, praktiline tegevus töötubades.

2. päev:

Väärkohtlejate strateegiad lastekaitsealastes uuringutes, seksuaalpatoloogia, praktiline tegevus töötubades.

Koolitajad: Malle Roomeldi, Lemme Haldre, Sirje Saar, Raul Heido, Kristel Altosaar.

Sihtgrupp: prokurörid

ASJAÕIGUS -2

2.-3. DETSEMBER TARTU

Teemad: kinnisomandi saamine: tehinguline, seaduse alusel; kinnistusraamat; kinnisomandi kitsendustest lisaks asjaõigusseaduse ja teiste seaduste pinnalt (muinsuskaitse seadus, ranna- ja kaldakaitse seadus); piiratud asjaõiguste probleemid kohtupraktikas; muudatustest asjaõigusseaduses.

Sihtgrupp: kohtunikud

KRIMINAALÕIGUS

JA -KOHTUPIDAMINE

8.-9. DETSEMBER TALLINN

Alaealine kriminaalprotsessis

Teemad: Lapse isiksuse areng, agressiivse isiksuse kujunemine, traumeeritud ja kriisis laps kohtumenetluses, lapse ülekuulamine ja küsitlemine- psühholoogiline koolitus.

Praktiline tegevus töötubades, videotreening.

Koolitust viib läbi Tartu Laste Tugikeskuse töögrupp

Sihtgrupp: kohtunikud, ülejäävatele kohtadele võimaldatakse osavõtt prokuröridele

KUIDAS OLLA PROKURÖR

14.- 15. DETSEMBER TARTU

oktoobri ja novembri seminari kordus

1. päev: avalik esinemine, veenmisvõtted, avaliku kõne üldnõuded, kohtukõne, tõendite esitamise taktika, praktiliste situatsioonide lahendamine.

2. päev: psühholoogiline treening koostöös Tõru õppekeskusega.

Sihtgrupp: prokurörid

• Õigus- ja äritekstide tõlkimine

• Täpsus, kiirus ja kogemused

• Juriidiline korrektsus ja vastavus seaduskeelele

SUUREMAD TÕLKEPROJEKTID JA KIRJASTAMINE

INTERLEX
ÕIGUSTÖLKEBÜROO

Tel: (2) 6 275 100, Faks: (2) 6 275 110, Lai 49, Tallinn, E-post: interlex@interlex.ee

UUDISKIRJANDUS

Asjaõigusseadus. Asjaõigusseaduse rakendusseadus.
Tallinn, Võlanõudja, 1999 122 lk

Autoriõiguse seadus.
Tallinn, Võlanõudja, 1999

Lembit Auväär
Lapsed ja puuetega inimesed õigusmenetluses.
2. täiend. tr, Tartu, Tartu Ülikooli Kirjastus, 1999
205[2] lk, ill

Avalik teenistus: ametnike atesteerimine.
Tallinn, EHI, 1999 100 lk

Avaliku teenistuse seadus.
Tallinn, Võlanõudja, 1999 75 lk.

Elektrihutusseadus ja rakendusmäärused.
1. osa, Tallinn, Elektrikontrollikeskus, 1999 55 lk

Elektrihutusseadus.
Tallinn, Võlanõudja, 1999 28[2] lk

Euroopa Inimõiguste Kohus. I.
Tallinn, Euroopa Nõukogu Tallinna Info- ja
Dokumentikeskus, 1999 91 lk

Euroopa Liit. 2. täiend. tr
Tallinn, Jaan Tõnissoni Instituut, 1999 45 lk, ill

Euroopa Liit: A-Y.
Tallinn, Euroopa Liidu Delegatsioon Eestis, 1999
256 lk, ill (Euroopa dokumendid).

Isikut tõendavate dokumentide seadus.
Tallinn, Võlanõudja, 1999 26[3] lk

Kaabellevisseadus.
Tallinn, Võlanõudja, 1999 29[4] lk

Kinnistusraamatuseadus.
Tallinn, Võlanõudja, 1999 48 lk

Korterühistuseadus.
Tallinn, Võlanõudja, 1999 12[3] lk

Kriminaalkoodeks.
Tallinn, Ilo, 1999 184 lk

Lennundusseadus.
Tallinn, Võlanõudja, 1999 31[1] lk

Iris Pettai
Millaal mitteestlasest saab Eesti kodanik?
Tallinn, Eesti Avatud Ühiskonna Instituut,
1999 36 lk, ill

Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus.
Tallinn, Võlanõudja, 1999 25[1] lk

Raudteeseadus. Tallinn, Võlanõudja, 1999 34[3] lk

Rendiseadus. Tallinn, Võlanõudja, 1999 10[3]

Tarbijakaitse seadus. Tallinn, Võlanõudja, 1999
20[1] lk

Teeseadus. Tallinn, Võlanõudja, 1999 34 lk

Tehnilise normi ja standardi seadus.
Tallinn, Võlanõudja, 1999 13 lk

Tsiviilkohtumenetluse seadustik.
Tallinn, Võlanõudja, 1999 114 lk

Turunduse situatsioonide kogumik.
Tallinn, PHARE Eesti Ärikoostööprogrammi,
1999 89[1] lk

Õiguskantsleri seadus.
Tallinn, Võlanõudja, 1999 20[4] lk

Ärimehe dokumendid A-st Ü-ni.
Tallinn, Võlanõudja, 1999 45[2] lk

PÕNEVAT MAAILMAST

40 tundi liftis istunud mees nõuab 25 miljonit dollarit

New Yorgis Rockefelleri keskuse pilvelõhkuja liftis 40 tundi kinni istunud mees kaebas hoone omanikud kohtusse ning nõuab kahjutasuks 25 miljonit dollarit (373 miljonit Eesti krooni), teatas kannatanu advokaat. Nicholas White (34) andis hagi Manhattani ülemkohtusse, süüdistades *Rockefeller Centre Management Corporation*it hoone seadmete hooletus jälgimises ja hooldamises. Firma pole hagi kommenteerinud. Ajakirja *Business Week* tootmisdirektor lahkus oma Rockefelleri keskuses asuvast kontorist ühel oktoobrikuu reedel. 13. korruse juures lift seiskus. Mees karjus ja vajutas kõiki nuppe, kuid tulutult. Välja päästeti ta alles pühapäeva pärastlõunal, kui üks töötaja oli teda turvakaamera pildis märganud. Hagi süüdistatakse ka hoone turvamehi, kes hoolimata kaamera olemasolust meest ei märganud.

999 roosi viisid singapurlanna vangi

Singapurlanna kinkis oma endisele kallimale 999 roosi ja sattus selle eest kuueks nädalaks trellide taha. Pauline Ang (23) kasutas ekstravagantse lillekimbu tellimiseks nimelt varastatud krediitkaardi numbrit. 999 roosiga lootis ta ekskallimat tagasi võita. Imselt tellis naine 999 roosi sellepärast, et Hiina keeles kõlab üheksa "jiu" sama moodi kui "pikk aeg või kaua". Lahutatud kahe lapse ema Ang varastas krediitkaardi numbriga ühe kliendi tagant, kes oli kirjutanud end sisse hotelli. Ta faksis numbriga lillekaupmehele ja tellis 1058 dollari eest roose. Vargus tuli avalikuks, kui kaardiomanik arve sai.

Kohus keelas briti kõige julmemal farmeril loomapidamise

Briti julmim farmer sai loomapiinamise eest viie ja poole kuu pikkuse vanglakaristuse ja eluagse loomapidamisekeelu. Cornwalli talunik Roger Baker on varem juba seitsmel korral loomapiinamise eest vangis istunud ja sellega loomakaitseorganisatsioonidelt riigi kõige julmema farmeri nimetuse teeninud.

Itaalias arreteriti kloonitud pull

Itaalias pisteti trellide taha pull Galileo, keda süüdistatakse ebaseaduslikus sünnis ehk kloonimise teel. Itaalia esimest kloonitud pulli Galileo demonstreriti Cremonas toimunud põllumajandusnäitusel. Reaktsioon oli äge. "Koletis!" kuulu-

tas roheliste parteisse kuuluv senaator Maurizio Pieroni ajalehes. Järgmisel päeval konfiskeerisid tervishoiministeeriumi esindajad Galileo. Tema- ga koos sattus trellide taha ka ta isa, pull Zoldo. Galileo sündis Cremona laboratooriumis veterinaar Cesare Galli järelevalve all, kes 1997. aastal tegi koostööd lammast Dolly klooninud šoti tead- lasega. Aga samal ajal kui maailma esimest kloon- looma Dolly't igati hellitatakse, suhtutakse Gali- leosse kui ohtlikku terroristi, kurtis Galli. Itaalias keelati loomade kloonimine 1998. aastal kehtes- tatud seadusega. Galli väitel oli Galileo embrüo loodud juba enne seda.

Vaenlaste ajakirju tellinud naine pandi vangi

Kui keegi Penny Page vihastas, siis vastas naine kord ühe, kord saja ajakirjatellimusega, kohtunik otsustas nüüd, et ajakirjapommitaja peab võltsi- mise eest kaks kuud vanglas veetma. 46-aastane prl Page vormistas oma tööandjale, korteri- omanikule ja naabrile kokku 350 ajakirjatellimust. Kohtus tunnistas naine end vaenlaste allkirjade võltsimises süüdi. Kohtunik määras ajakirjatellijale kolmeaastase katseaja ning psühhiaatrilise nõus- tamise. Preili Page vabandas ning kinnitas, et ta pole pahatahtlik inimene.

EESTI VABARIIGI NOTARITE KODA

Notarite Koda kuulutab vastavalt justitsministri 3. novembri 1998.a. määrusega nr. 47 kinnitatud "Notarikandidaadiks taotlejate konkursi tingimustele ja korrale" (RTL 1998, 340/341, 1395) välja konkursi

notari

kandidaadiks taotlejatele kuni 5-le kandidaadikohale.

Konkursil võib osaleda isik, kes on **Eesti kodanik, omab juriidilist kõrgharidust ja valdab vabalt eesti keelt kõnes ja kirjas.**

Avaldusele lisada:

- isikut ja kodakondsust tõendava dokumendi ärakiri
- juriidilist kõrgharidust tõendava dokumendi ärakiri
- curriculum vitae
- senist töö- ja teenistuskäiku tõendava dokumendi ärakiri

Avalduste esitamise tähtaeg on 1. detsember 1999.a.

Avaldus koos lisatud dokumentidega saata aadressil 10140 Tallinn, Suur-Karja tn. 2, Notarite Koda. Info telefonil 6313 122.

Värve ja värinaid

Ericssoni väikesed uued mudelid annavad meeldivaid värinaid. Tule ja vali oma lemmikvärv Teleringist.

Ericsson T28s

9990.-

Väike,
tark,
maitsekas

Hinnad sisaldavad liitumist EMT Era, Äri, Klassik või DELTA paketi.

Ericsson T18s 4990.-
Ericsson A1018 2590.-

Ericsson T10s

3690.-

Ericsson T10s

Kahesageduslik telefon, värinaalarm, viis värvitooni, 3-realine täisgraafiline displei, kell, äratus, kalkulaator. Kõneaeg kuni 4 h ja ooteaeg kuni 100 h.

Külasta ka meie kodulehekülge internetis aadressil www.telering.ee

MOBIILTELEFONID - LISASEADMED - LIITUMISLEPINGUD

Tartu: Ülikooli 6A, tel. 27 309 666, GSM 251 85 555 • Raatuse Kaubamaja, tel. 27 403 338
Narva: Puškini 19, tel. 235 61 953 • **Võru:** Jüri 22C, tel. 278 22 566 • **Tallinn:** Tondi 17, tel. 650 0860
 Narva mnt. 13 (Pro Kapital), tel. 614 4500 • Rocca-al-Mare Kaubanduskeskus, tel. 665 9125, GSM 250 24 607